

Gençlerle Yürütülen Photovoice Projeleri: Katılımlı Bir Araştırma Yöntemi

DOI: 10.26466/opus.755521

*

Pınar Kütük Yılmaz *

* Araştırma Görevlisi, Yalova Üniversitesi İTBF Sosyal Hizmet Bölümü

E-Posta: pinarkutuk@yahoo.com

ORCID: [0000-0003-1456-7465](https://orcid.org/0000-0003-1456-7465)

Öz

Bu çalışmanın amacı bir araştırma yöntemi olan Photovoice yöntemini tanıtmak ve sosyal hizmet alanında gençlerle yürütülen Photovoice projelerinin incelenmesidir. Photovoice, bireylerin kendi deneyimlerini yansıtan fotoğraflar aracılığıyla içinde buldukları toplumun zayıf ve güçlü yanlarını ortaya koyduğu katılımlı bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, bireysel ya da toplumsal değişim için bir araç olarak kullanılmaktadır. Photovoice projelerinde, katılımcılar içinde buldukları toplumu tanımlamak, temsil etmek ve geliştirmek üzere projelere dahil olurlar. Photovoice, bireylerin içinde yaşadıkları toplumdaki güçlü ve zayıf yanlarını yansıtma yoluyla güçlendirici bir yöntem olarak ele alınmaktadır. Çalışmada öncelikle, Photovoice yönteminin kuramsal temelleri ve uygulama basamakları ele alınmıştır. Photovoice yönteminin kuramsal kökeni; Paula Freire'nin güçlendirmeci eğitim yaklaşımına, feminist teoriye ve belgesel fotoğrafçılığa dayanmaktadır. Ayrıca bir photovoice çalışmasının hangi genel amaçları olduğu ele alınmıştır. Daha sonra ise, sosyal hizmet alanında gençlerle yürütülen Photovoice projeleri incelenmiştir. Sosyal hizmet alanında, gençlerle yürütülen beş örnek projeye yer verilmiştir. Ayrıca bu yöntemin sosyal hizmet eğitiminde eğitsel bir araç olarak kullanıldığı dört farklı proje incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *photovoice, gençlik, katılımlı eylem araştırması, güçlendirme, eleştirel bilinç*

Photovoice Projects with Youth: A Participatory Research Method

*

Abstract

The aim of this paper is to introduce Photovoice which is a research method and to explore the Photovoice projects with youth in social work practice. Photovoice, is a participatory research method in which individuals reflect the weaknesses and strenghts of the group they live in through photography that reflect tehir own experiences. This method is used as a tool for individual or social change. In Photovoice projects, participants participate in the project to identify, represent and develop their community. It is considered as an empowering method by reflecting the strengths and weaknesses of individuals in the society they live in. First, core principles, theoritical underpinnings and planning steps were investigated. It is based on Paula Freire's empowering education approach, feminist theory and documentary photography. In addition, the general purposes of a photovoice study were discussed. Then, Photovoice projects held in social work practice with youth were examined. Five projects with youth were examined as examples. Furthermore, four projects that Photovoice method used as a pedagogical tool were also analyzed.

Keywords: *Photovoice, youth, participatory action research, empowerment, Critical consciousness*

Giriş

Photovoice, her şeyden önce bir araştırma yöntemidir. İhtiyaç analizi araştırmalarında ve toplum temelli katılımlı araştırmalarda kullanılır (Wang ve Burris, 1997). Photovoice, bireylerin kendi deneyimlerini yansıtan fotoğraflar aracılığıyla içinde buldukları toplumun zayıf ve güçlü yanlarını ortaya koyduğu katılımlı bir araştırma yöntemidir. Araştırma yöntemi olarak, bireysel ya da toplumsal değişim için bir araç olarak kullanılmaktadır. İlk kez Wang ve Burris (1994) tarafından kullanılan bu yöntem, güçlendirici bir yöntem olarak ele alınmaktadır. Bireylerin, kendi hayatlarının "uzman"ı ve durumlarıyla ilgili "en iyi" bilgiye sahip olduğunu kabul eden bir yaklaşımdır. Bu yüzden *kırılgan* topluluklar için bir güçlendirme aracı olarak görülebilir. En önemli ve güçlü özelliklerinden birisi ise pek çok farklı araştırma amacı, sorusu ve farklı grup ve topluluklara göre adapte edilebilmesidir (Hallowell ve Yugar-Arias, 2016). Bugüne kadar, Photovoice, zihinsel engelli bireylerle (Jurkowski ve Paul- Ward, 2007), işçi sınıfı kadınlarla (McIntyre, 2003), fiziksel engelli kadınlarla (Payne vd., 2016), tek ebeveyn olan annelerle (Valiquette-Tessier, Vandette ve Gosselin, 2014), öğrenme güçlüğü olanların anneleriyle (Booth ve Booth, 2003), mülteci ebeveynlerle (Dumbrill, 2008), koruyucu ailelerle (Pickin, Brunsden ve Hill, 2011), yaşlı bireylerle (Mahmood vd., 2012), evsizlerle (Bender, Begun, Dunn, Mackay ve Dechants, 2018; Wang, Cash ve Powers, 2000), hiv/ AİDS'li kişilerle (Hergenrather, Rhodes ve Clark, 2006) ve daha pek çok çeşitli gruplarla kullanılmıştır. Bu çeşitli grupların yanı sıra, gençlerle de yapılan Photovoice çalışmalarının (Chanse vd., 2017; Foster-Fishman, Nowell, Deacon, Nievar ve McCann 2005; Gant vd., 2009; Guariso, Paloma, Arias, Garrido ve Garica-Ramirez, 2016; Strack, Magill ve Macdonagh, 2004; Walsh, Casselman, Hickey, Lee ve Pliszka, 2015; Wang, Morrel-Samuels, Hutchison, Bell ve Pestronk, 2004; Wilson vd., 2007) sayısı gittikçe artmaktadır. Bu yöntem, gençlere yaşadıkları deneyimler hakkında düşünmek ve bunları paylaşmaları için bir fırsat sunmaktadır.

Photovoice yönteminin kuramsal kökeni; Paula Freire'nin güçlendirme eğitimi yaklaşımına, feminist teoriye ve belgesel fotoğrafçılığa dayanmaktadır (Wang, 1999). Bu üç kuramsal yaklaşımın ortak noktaları ise toplumsal katılımın, değişim için önemine vurgu yapmalarıdır. Freire'nin teorisi toplumun ihtiyaçları konusunda bireylerin seslerinin duyulması üzerine eğilir. Freire'ye göre baskı gören insanlar bu baskıyı içselleştirir ve bu durum genellikle

pasifliğe doğru eğilim gösterir ve baskılanmış bir gerçeğin içine batmakla sonuçlanır. Ona göre sosyal değişim potansiyeli için *eleştirel bilincin* gelişmesi hayati bir öneme sahiptir. Eleştirel bilinç yoluyla bireyler geçmişlerini ve içinde buldukları durumları sorgulayabilecek ve değişime cesaret edebileceklerdir (Freire, 2016). Eleştirel bilincin gelişmesinde ise kişilerarası diyalog gereklidir. Photovoice yöntemi, katılımcılarına diyalog yoluyla bu eleştirel bilinci kazandırmayı amaçlar.

Benzer şekilde, feminist teori kadınların araştırmacı, savunucu ve katılımcı öznel rollerini vurgulamayı hedefler (Wang, Yuan ve Feng, 1996) ve sosyal değişim için kadın deneyimlerinin önemini vurgular. Feminist teorinin bir başka vurgu yaptığı nokta ise, kadınların kendilerini etkileyen karar ve politikalarda aktif katılımcılar olması gerektiğidir (Wang vd., 1996). Photovoice yöntemi, sadece kadınlara değil toplumdaki diğer dezavantajlı gruplara da kendilerini etkileyen karar ve süreçlere dahil olma ve seslerini duyurma fırsatı vermeyi amaçlar.

Belgesel fotoğrafçılık ise uzun zamanlardan beri kırılgan grupların, günlük hayatlarında deneyimledikleri politik, sosyal ve ekonomik durumlarını içeren hikayelerini duyurmak amacıyla kullanılmıştır (Wang vd., 1996). Yapısal şiddete maruz kaldıklarından dolayı, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar genel olarak bu grubun içinde ifade edilir. Photovoice yöntemi ise, bu grupların hikayelerini duyurmaktan öteye geçer. Katılımcıların kendi deneyimlerini fotoğraf yoluyla belgelemelerine ve paylaşımlarına olanak sağlayarak, değişim için sosyal eyleme doğru yönlendirir (Molloy, 2007).

Photovoice çalışmaları üç genel amaca dayanmaktadır. İlk olarak bireylere içinde yaşadıkları toplumun zayıf ve güçlü yanlarını kaydetme olanağı vermek; ikincisi grup tartışmaları yoluyla eleştirel diyalogu geliştirmek ve bireyleri güçlendirmek; sonuncusu ise politika yapıcılara ulaşmaktır (Wang ve Redwood-Jones, 2001). Photovoice projelerinde bu üç genel amacın farklı birleşimlerinden oluşan hedefler vardır. Örneğin, toplum için de marjinalleş(tiril)miş kişileri hedef alan Photovoice projeleri, içinde bulunduğu toplumda sesi duyulmayan kişilerin kendi toplumları ile ilgili görüşlerini ve hayatlarını etkileyen kararlar hakkındaki fikirlerini duyurmayı hedefler. Photovoice çalışmalarının bir diğer genel amacı güçlendirme için bireysel gelişimi desteklemektir. Bu amaçla, kişilerin kendi yaşamlarının kontrolünü ele almaları sağlanmaya çalışılır. Bireysel farkındalık, hedef belirleme ve problem çözme gibi becerilerin yanı sıra, sorumluluk alma, grupta birlikte çalışma ve

olumlu ilişkiler geliştirme gibi sosyal beceriler üzerinde de çalışılır. Bu yolla beceri kazanmayla birlikte, bireylerin kendilerine olan inançları ve güvenleri de olumlu yönde değişmektedir.

Bir Photovoice Çalışması Nasıl Gerçekleştirilir?

Bir Photovoice çalışmasının başarılı olması için öncelikle bir araştırma takımına ve iyi bir planlamaya ihtiyaç vardır. Palibroda, Krieg, Murdock, ve Havelock, (2009) iyi bir Photovoice çalışmasının 6 basamaktan oluşacağını ifade etmişlerdir. Bunlar sırasıyla; ilgili toplulukla/grupla bağlantı kurmak, katılımcıları toplamak, tanıtıcı grup toplantıları yapmak, bireysel veri toplamak, bireysel ve grupla görüşmeler düzenlemek ve veri analizinin raporlanmasından oluşmaktadır.

Ele alınacak mesele/ sorun tespit edildikten sonra hedef kitle belirlenip, öncelikle toplumun üyeleri ile ilişkiler kurup güven ortamı sağlanmalıdır. Hedef kitle belirlendikten sonra, ikinci basamak, Photovoice sürecini tamamlayacak olan katılımcıların belirlenip, toplanmasıdır (Hallowell ve Yugar-Arias, 2016). Photovoice, katılımcıların kendileri ve içinde yaşadıkları toplum için savunuculuk becerileri kazanmaları ve bu becerileri geliştirmelerini hedefler. Bu yüzden üzerinde çalışılan mesele ile ilgili, katılımcıların *içeriden* seçilmesi oldukça önemlidir.

Üçüncü basamak, tanıtıcı grup toplantısı yapılmasıdır. Planlanmış olan projenin hedefleri paylaşılır ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınır. Aynı zamanda toplantılarda, katılımcılara kamera kullanımı, fotoğraf çekerken dikkat edilmesi gereken etik konular ve fotoğraflardan nasıl tema çıkarılacağına dair eğitim verilir (Hallowell ve Yugar-Arias, 2016). Eğitimin süresi ile ilgili literatürde farklı yaklaşımlar mevcuttur; kimisi bir oturum ayırırken bazı çalışmalarda eğitimlerin haftalara dağıtıldığı görülmektedir.

Photovoice projesinin dördüncü basamağı, katılımcıların kendi hikayelerini anlatmak için fotoğraflar çekmesidir (Hallowell ve Yugar-Arias, 2016). Katılımcılar fotoğraflarını çekerken, en az bir oturum yapılarak grup tartışması gerçekleştirilmelidir. Grup tartışması için yapılan toplantı, projenin beşinci basamağını oluşturur. Bu toplantıda katılımcıların çektikleri fotoğraflar hakkında bazı soruları cevaplaması amaçlanır. Bu yolla, hem zengin veri toplanmış hem de katılımcılar ve oluşturdukları toplum için güçlendirici bir etki oluşturulmuş olur.

Son olarak, fotoğraflarla birlikte yapılan tartışmalarla analiz süreci ele alınır (Hallowell ve Yugar-Arias, 2016). Fotoğrafların gözden geçirilmesi ve analiz süreci için Wang (1999) şu soruları geliştirmiştir: Burada ne *görüyoruz*? Burada gerçekten *neler oluyor*? Bizim yaşamımızla *nasıl* ilintili? Bu durum *neden Var*? Bu konu hakkında *ne Yapabiliriz*? Bu sorulara alternatif olarak, Mantikayan (2020) şu soruların da kullanılabileceğini ifade etmiştir: “Fotoğrafınızı be-timler misiniz?”, “Bu fotoğrafta neler oluyor?”, “Neden bu fotoğrafı çekti-niz?”, “Bu fotoğraf senin yaşamın hakkında bize neler söylemektedir?” ve “Yaşamını iyileştirmek için bu fotoğraf bize nasıl fırsatlar sağlar?”. Bu sorular yoluyla katılımcıların, kendi deneyimlerini daha detaylı bir şekilde anlatma-ları sağlanır. Peabody’e (2013) göre burada amaç kişilerin toplum içinde kar-şılaştıkları nesnel gerçekliğin derin bir analizini yapıp, bu gerçeklikler üzerin-deki öznel etkiyi anlamaları ve savunuculuk ve değişim için belirgin bir mo-tivasyon geliştirmelerini sağlamaktır.

Çekilen fotoğrafların üzerine grup tartışması yapıldıktan sonra, ortaya çı-kan konular temalar haline getirilir. Fotoğraflarla birlikte hikayelerin yazıya dökülmesi sonucu kişilerin politika yapıcılara seslerini duyurabilmeleri için çeşitli etkinlikler düzenlenebilir. Bu etkinlikler; fotoğrafların sergileneceği bir organizasyon, konferans ya da topluma açık başka tür bir etkinlik olabilir.

Gençlerin Dahil Olduğu Photovoice Projeleri

Gençler kendilerini ilgilendiren pek çok meseleye nadiren dahil edilmekte, çoğunlukla da meselelerin dışında tutulmaktadır. Oysa toplum sağlığından çevresel adalete kadar pek çok konuda gençlerin hayatları, hem de uzun va-dede pek çok şekilde etkilenmektedir. Gençlerin karar alma süreçlerinde bu-gün daha aktif yer almaları için gençlik katılımının önemine yönelik tartış-malar ise gitgide artmaktadır. Bu noktada, Photovoice yöntemi, gençlerin içinde buldukları toplum içinde daha aktif birer katılımcı olarak yerlerini alabilmeleri ve seslerini duyurabilmeleri için bir araç olarak kullanılmaktadır.

Bugün pek çok kurum hala geleneksel olarak yapılandırılmıştır. Gençler, yetişkinlerin hizmet sağladığı pasif alıcılar olarak görülmeye devam edilmektedir. Oysa, problemlerin tespit edilmesinden, hedef oluşturma ve karar alma-yaya varan bütün süreçlerde gençlerin sadece katılımcı değil aktif liderler olarak yer almasını sağlayan bir paradigma değişimine ihtiyaç vardır (Bender vd., 2018).

Öte yandan, dünyanın farklı yerlerinde gençlik katılımını sağlamaya ve desteklemeye yönelik Photovoice projeleri gerçekleştirilmektedir. Yapılan projelerin hepsinin ele alınması bu çalışmanın kapsamını açacaktır. Ancak örneklendirmek amacıyla bu çalışmalardan dokuz tanesi ele alınmış, aşağıdaki tablolarda özetlenmiş ve kısaca açıklanmıştır. Bu çalışmalar iki şekilde ele alınacaktır: Dezavantajlı gençlerin dahil olduğu Photovoice projeleri (Bkz. Tablo 1) ve sosyal hizmet eğitiminde gençlerle Photovoice yönteminin kullanılmasıdır. (Bkz. Tablo 2).

Düşük gelirli bir bölgede, toplum temelli bir suçu önleme programının bir parçası olarak Photovoice yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada, bu bölgede yaşayan 8 genç ve 16 yetişkin yer almıştır. Katılımcılardan içinde yaşadıkları bölgede, suça katkı sağlayan ve suçu engelleyen unsurları yansıtmasını istenmiştir. Photovoice projesi, her biri 90 dakika süren 6 oturumdan oluşmuştur. Suça katkı sağlayan faktörler; kırılmış ve tamir edilmeyen kaldırımlar, yıkılmış evler vb. olarak ifade edilirken; suçu engelleyen faktörler arasında güçlü yerel işletmeler, evlerin kalitesi ve mimarisi, yerli halkın güçlü ilişkileri ifade edilmiştir. Gençler tarafından, gerçekleştirilebilecek planlar ileri sürülmüştür. Mahalle sakinlerini bir araya getirmeyi planlayan bir parti ve bir sanat projesi bu planlardan bazılarıdır (Ohmer ve Owens, 2013)

Yes- The Youth Empowerment Strategies: Projesinde 13 okuldan 122 katılımcı lise öğrencisi seçilmiş ve proje bir öğretim yılının tamamına yayılmıştır. Burada amaç okulların potansiyel sosyal eylem başlıklarının belirlenmesi ve önceliğin sağlanmasıdır. Her bir okul için tek bir proje seçmek üzere projenin maliyeti, uygulanabilirliği, önemi ve zaman kriterleri göz önünde bulundurularak grup kararı gözden geçirilmiştir. Seçilen bu projeler hem izin hem de destek almak üzere okul müdürlerine ve yöneticilerine sunulmuştur. 12 okul, okullarının güçlü yanları ya da sorunlarıyla ilgili bir eylem planını gerçekleştirebilmiştir (Wilson vd., 2007).

Tablo 1. Dezavantajlı Gençlerin Dahil Olduğu Photovoice Projeleri

Konu Süre/Kurum	Katılımcılar	Çalışmanın Çıktıları	Çalışmanın Süresi
Suçu engellemek için gençleri güçlendirmek(Ohmer ve Owens,2013)	8 genç +16 yetişkin, Chicago, IL,USA	Toplumun, suça katkı sağlayan ve suçu azaltan özellikleri belirlenmiştir	90 dakikalık, 6 oturum / Toplum temelli bir suç önleme programının bir parçası
Okulları veya mahalleleri ile ilgili ortak sorunların ele alınması (Wilson vd.,2007)	13 gruptan oluşan, 122 katılımcı (65 kız, 57 erkek) California, USA	13 gruptan 12 si okullarının güçlü yanları ya da sorunlarla ilgili sosyal eylem projeleri gerçekleştirmiştir.	Bir öğretim döneminin tamamında, haftada bir 90 dakikalık, 25 oturum
Savunuculuk yoluyla sağlığı iyileştirmek (Neches vd., 2007)	Los Angeles şehrinin fakir bölgelerinden 13-17 arası 13 genç	Fotoğraflardan 3 adet poster yapılmış ve bilim merkezi, okullar ve toplum merkezlerinde sergilenmiştir	2 saatlik 9 oturum
Yüksek okul öğrencilerinin sağlık ihtiyaçları (Goodhart vd., 2006)	75 yüksekokul öğrencisi; NJ, USA	Temalar ve savunuculuk yapılacak kişiler belirlenmiş, sergi yapılmış, eylem planı geliştirilmiştir	Rutgers Üniversitesi Sağlık Eğitimi Bölümünde Bir sömestr
Eğitim ve ekonomik çıktılarda iyileşme sağlamak için halkın farkındalığını arttırmak	16 genç ve yetişkin Battle Creek, Michigan, USA	Katılımcıların öz-yeterliliklerinde ve eleştirel farkındalıklarında artış, ve sosyal ve politik eylemleri destekleyebilecek bireysel ve kolektif kaynaklarında gelişme	YesWe Can inisiyatifi 5 hafta

The Teen Photovoice Project: Los Angeles şehrindeki düşük sosyo ekonomik statüdeki evlerde yaşayan çocukların yaşadıkları yerdeki temel sağlık problemlerini belirlemeleri amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yaşları 13 ve 17 arası değişen 13 katılımcı projeye dahil olmuştur. Katılımcıların, sağlığı ve sağlık davranışını etkileyen temel dinamikleri ortaya çıkarmaları hedeflenmiştir. Beş ay boyunca süren Photovoice projesi ikişer saatlik dokuz oturumdan oluşmuştur. Hemen her katılımcı çocukluk çağı obezitesi hakkındaki kaygılarını ortaya koymuştur. Çekilen fotoğraflardan üç tane poster hazırlanmıştır: 1) sağlıksız yeme/beslenme seçeneklerinin yaygınlığı, 2) stresi yaratan ve azaltan faktörler ve 3) okul çalışanları ve öğrenciler arasındaki stres hakkında farkındalık yaratmak için fotoğraflar ve alıntı sözlerin yer aldığı bir takvim. Posterler, genç katılımcıları güçlendirmek için, Kaliforniya Bilim Merkezinde, çocukların okullarında ve toplum merkezlerinde sergilenmiştir (Neches vd., 2007).

Yüksek okul öğrencilerinin sağlık ihtiyaçlarını belirlemek için gerçekleştirilen Photovoice projesinde 75 yüksek okul öğrencisi ile çalışılmıştır. Projenin araştırma soruları olarak şu sorular sorulmuştur: “ Rutgers Üniversitesinde sağlıklı kalmak ne kadar zordur?”, “Kampüste nelerde sosyal adaletsizlikle (ırkçılık, sınıf ayrımı, cinsiyetçilik, homofobi vb.) karşılaşsınız? “Kampus içinde nerelerde sevgi ve nezaketle karşılaşsınız?” ve “ Bağımlılık yapıcı maddelere kampüste nerelerde ulaşılır ve kullanılır?”. Sonuç olarak yapılan sergide öğrencilere kampüste etkisi olan 50 yöneticinin katıldığı bir sergi düzenlemiş ve fotoğraflarının yanında bilgi vermek adına beklemişlerdir. Sergiye katılanlar arasında öğrenci işleri daire başkanı yardımcısı, danışmanlık merkezi koordinatörü, sağlık merkezinin koordinatörü, kampus gazetesi sunucusu, öğrenci yurtlarının koordinatörü ve daha pek çok kampüsle ilgili konularda karar alma yetkisi olan kişiler vardır. Fotoğraflarda öğrencilerle ilgili pek çok konu ele alınmıştır. Örneğin, sosyal kabul için alkolün popüler olması, madde kullanımının stresten ve can sıkıntısından kurtulmak için bir baş etme yöntemi olması ve kampüste sağlıklı yiyeceklerin az bulunması bu konulardan bazılarıdır (Goodhart vd., 2006).

Yes We Can adlı toplumu geliştirmeye yönelik bir projenin bir parçası olarak 11 genç ve 18 yetişkinden oluşan bir grupla Photovoice çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı hem nitel veri toplamak hem de bölgedeki yaşamla ilgili halkın derinlemesine düşünmesi ve diyalog geliştirmektir. Katılımcılardan fotoğraflara dair hikayeleri paylaşırken şu sorulara cevap vermeleri istenmiştir:“ Yaşamınız nasıldır?, Yaşamınızla ilgili iyi şeyler nelerdir?, Nelerin değişime ihtiyacı var?” Proje sonunda katılımcılar öz-yeterliklerinin ve eleştirel farkındalıklarının arttığını bildirmişlerdir. Katılımcılar ayrıca, projeye katıldıktan sonra sosyal ve politik eylemleri destekleyebilecek bireysel ve kolektif kaynaklarının geliştiğini belirtmişlerdir (Foster-Fishman vd., 2005).

Photovoice yönteminin sosyal hizmet eğitiminde, eğitsel bir araç olarak kullanımına baktığımızda ise karşımıza az sayıda çalışma (Peabody, 2013; Mulder ve Dull, 2014; Walsh, Casselman, Hickey, Lee ve Pliszka, 2015; Bromfield ve Capous-Desyllas, 2017; Johnson, 2010) çıkmaktadır. Buna karşın sosyal hizmet derslerinde Photovoice yönteminin kullanılması öz- farkındalığı geliştirmek ve öğrencinin kendisi ve çevresiyle kişisel bağlantılar kurarak içe-

bakışını (*self-reflection*) teşvik etmeye yardımcı olabilir. Sosyal hizmet eğitiminin önemli bir parçası olan profesyonel kimliğin gelişiminde ise bu öz farkındalık ve içe bakış çok önemli yer tutmaktadır (Bromfield ve Capous-Desyllas, 2017). Tablo 2’de bu yöntemin sosyal hizmet eğitiminde kullanıldığı bazı örneklere yer verilmiştir.

Peabody (2013) bir lisansüstü dersinde öğrencileriyle Photovoice yöntemini kullanmıştır. Öncelikle öğrencilerin konuya ısınması için ikişerli olarak birbirlerine “*sosyal olarak adil*” olmadığını düşündükleri bir deneyimlerini paylaşmasını istemiştir. Daha sonra, yaşadıkları deneyimi anlatan birer görsel çizimlerini ve deneyimi bir de bu görsel üzerinden paylaşmalarını istemiştir. Böylece öğrencilerin kişisel deneyimlerinin yansıtılması, sınıf içinde bir topluluk hissi oluşması ve “*kişisel olanın aslında politik olduğu*” prensibinin tartışılması sağlanmıştır. Dersin ilerleyen zamanlarında, öğrencilerden toplumda ne gibi halk sağlığı sorunları ve ne gibi güçlü yanları olduğuna odaklanmaları istenmiştir. Savunuculuk kısmında ise diğer Photovoice projelerinden farklı olarak görselleri sergilemek yerine sınıf içinde dijital olarak sunulmuş, müzik ve anlatı eşliğinde diğer sosyal hizmet öğrencileri ile paylaşılmıştır (Peabody, 2013).

Tablo 2. Photovoice Yönteminin Sosyal Hizmet Öğrencileri ile kullanımı

Ele alınan mesele	Katılımcılar	Çalışmanın yapıldığı kurum	Çıktılar
Halk sağlığı sorunları (Peabody,2013)	Lisansüstü sosyal hizmet ve halk sağlığı öğrencileri	New York Sosyal Çalışma Okulu	Grupların çalıştığı halk sağlığı sorunları sınıf içerisinde sunu ile anlatılmıştır
Öğrencilerin sınıf içinde din ve spiritüelite deneyimlerini ortaya çıkarmak (Mulder ve Dull,2014)	Lisansüstü öğrenci ve mezunları	Bir devlet üniversitesi	Bilginin kültürel yetkin bir sosyal hizmet uygulaması için gerekliliği ve spiritüelite tartışmalarının farkındalığı ve duyarlılığı arttırmaya yarayabileceği temaları ortaya çıkmıştır
Yüksek lisans öğrencilerinin denge kavramını nasıl kavramsallaştırdıkları (Walsh ve vd., 2015)	Sosyal Hizmet Yüksek Lisans öğrencisi	Bir devlet üniversitesi/ Bir sömestr	Denge öğrenciler için bir spektrum halinde hayatlarında yer almaktadır. Dört tema: bağlantı, fiziki ve duygusal bakım ve destek, öz-bakım ve içebakış
Katılımcıların bireysel ve mesleki değerleri ve bunların arasındaki olası tartışma alanları (Bromfield ve Capous-Desyllas, 2017)	19-25 yaşlarında 51 lisans öğrencisi	Birleşik Arap Emirlikleri Üniversitesi/ Bir sömestr	Bireysel ve mesleki değerlerin tartışma alanları sınıf içerisinde paylaşılmıştır.

Bir devlet üniversitesinde, sosyal hizmet müfredatı içinde öğrencilerin sınıf içinde din ve spiritüelitate deneyimlerini ortaya çıkarmak için yapılan projeye 11 kadın öğrenci katılmıştır. Öğrencilere sorulan sorular şu şekildedir: “Sosyal hizmet derslerinde din ve spiritüelitenin dahil edilmesi ile ilgili deneyiminiz nasıldı? Spiritüelitate ve dinin sosyal hizmet eğitimindeki rolü ne olmalıdır? Spiritüelitate ve din nasıl öğretilmelidir? Spiritüelitate ve dinin öğretilmesi sosyal hizmet eğitimine ne katar?” Fotoğraflar üzerine yapılan tartışmaların transkripsiyonu yapılmış ve içerik analizi yapılmıştır. Katılımcılar, farklı geleneklerde takip edilen dinler hakkında daha fazla bilgi sahibi olma ihtiyaçlarından bahsetmişlerdir. Katılımcılar ayrıca, kültürel olarak yetkin bir sosyal hizmet uygulaması için bu bilginin gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Spiritüelitate konusunda ise farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bazı katılımcılar bunun bireysel bir deneyim olduğunu ve sınıf içinde tartışmaya gerek olmadığını dile getirmişlerdir. Ancak diğerleri, sosyal hizmet eğitiminde Spiritüelitate ile ilgili otantik tartışmaların farklı uygulamalara karşı farkındalığı ve duyarlılığı arttırmaya yarayabileceğini ifade etmişlerdir (Mulder ve Dull, 2014).

Walsh ve vd. (2015), sosyal hizmet öğrencilerinin denge kavramını nasıl kavramsallaştırdıkları ve tanımladıklarını incelemek üzere Photovoice yöntemini kullanmıştır. Öğrencilere yönerge olarak “Yüksek lisans programında (MSW) *denge* sizin için nasıl görünüyor?” sorusu verilmiştir. Çekilen fotoğraflar ve fotoğraflar üzerine yapılan tartışmalar sonucu ortaya dört tema çıkmıştır: bağlantı, fiziki ve duygusal destek, öz- bakım ve içebakış.

Bromfield ve Capous- Desyllas (2017) ise birleşik Arap Emirlikleri Üniversitesindeki sosyal hizmet öğrencileri ile bir lisans dersinde bu yöntemi kullanmışlardır. Öğrencilerden bireysel ve mesleki değerleri ile ilgili fotoğraflar çekmeleri istenmiştir. Sonrasında ise bir sosyal çalışmacı, bir kadın, bir Arap ve bir Müslüman olarak bu değerler arasında çıkabilecek olası çatışma ve gerginliklerin fotoğraflanması istenmiştir. Sonuçta kişisel değerler; İslami inancın değeri, aile ve sevdiklerine verilen değer ve genel olarak insanlara saygı başlıkları altında toplanmıştır. Mesleki değerler ise insanların eşit oluşu ve sosyal adalet, bireyin onuru, uzman olarak bütünlük ve yaşam boyu mesleki öğrenmenin değerliliği olarak belirlemiştir. Katılımcıların farklı kimlikleri üzerindeki çatışmalara bakıldığında ise; kadın olarak bu toplumda yaşamının getirdiği, çalışmak istediği yeri özgürce seçememe, eşini özgürce seçememe,

bağımsız bir şekilde seyahat edememe ve araç kullanamama gibi kısıtlamalar vurgulanmıştır.

Sonuç

Sonuç olarak, Photovoice yöntemi bir araştırma yöntemi, bir değişim ya da eğitim aracı olarak dünyanın farklı yerlerinde farklı gruplarla kullanılmaktadır. Sosyal hizmet alanındaki kullanımı ve önemi hakkında ise az sayıda çalışmaya rastlanmaktadır (Peabody, 2013). Bu çalışmada, sosyal hizmet alanında gençlerle yürütülen Photovoice projeleri incelenmiştir. Photovoice, bireylerin içinde yaşadıkları toplumla ilgili ele alınan bir konudaki görüşlerini fotoğraflama ve anlatı yoluyla ifade etmelerine olanak sağlar. Toplumsal katılım yoluyla bireyleri güçlendirmeye (Ostaszewska, 2018) ve sosyal adalete odaklanması dolayısıyla sosyal hizmet değerleri ve uygulaması ile birebir örtüşmektedir. Photovoice aracılığıyla, kendi toplumları için savunuculuk yapan bu bireyler, değişim için harekete geçebilirler.

Sosyal hizmet, bireylerin günlük yaşamlarının sadece onların genetik, biyolojik ya da davranışsal değişkenlerinden kaynaklanmadığını ileri sürmektedir. Bunların yanı sıra gelir dağılımındaki eşitsizlikler, eğitim ve sağlık olanaklarının ulaşılabilirliği gibi sosyal değişkenler de bireylerin ve toplumların yaşamlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Photovoice yöntemi ise bu değişkenlerin bu durumları yaşayan kişiler tarafından gözler önüne serilmesi ve politika yapıcılara duyurulması için önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu yönüyle, sosyal hizmet uygulaması için çok uygun bir araç olarak ele alınabilir. Sadece var olan durumu belirtmekle kalmayıp, kendi hayatları ile ilgili konularda sesleri çıkan kişilerin, güçlendirilmesi için de oldukça etkilidir. Bu yanıyla da sosyal çalışma mesleğinin önemli bir hedefi olan güçlendirme yaklaşımını ele almaktadır. Photovoice aracılığıyla, kendi topluluklarının savunuculuğunu yapan bireyler, hem yeni beceriler kazanmakta hem de değişim için toplumsal katılım sağlamaktadırlar. Böylece, dezavantajlı gruplar karar alma ile ilgili süreçlere dahil olma ve seslerini duyurma fırsatı yakalamaktadırlar.

Photovoice, sosyal hizmet uygulamalarının yanı sıra sosyal hizmet eğitimi için de etkili bir araçtır (Walsh vd., 2015). Farklı ders anlatma biçimleri, eleştirel düşünme uygulamaları ve deneysel öğrenme sosyal hizmet eğitiminde kullanılan yöntemlerden bazılarıdır. Photovoice yöntemi ise bu özelliklerin

hepsini içermektedir ve bu yönüyle güçlü bir eğitsel araçtır. Sosyal hizmet eğitiminin önemli bir parçası olan profesyonel kimliğin gelişiminde öz farkındalık ve içe bakış çok önemli yer tutmaktadır. Mikro, mezzo ya da makro sosyal hizmet uygulamalarında sosyal hizmet uzmanının öz farkındalığı oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu öz farkındalığın gelişimde ise sürekli bir içe bakış eylemi gereklidir. İçe bakış sayesinde sosyal hizmet öğrencileri kendilerinden farklı geçmişlere sahip bireylerle çalışırken, kendi düşünce, değer ve davranışlarını daha iyi fark ederler. Böylece, farklılıklar ile ilgili ön yargılarının farkında olacak ve bunlar üzerine çalışabileceklerdir. Sosyal hizmet derslerinde Photovoice yönteminin kullanılması, öğrencinin kendisi ve çevresiyle kişisel bağlantılar kurarak içebakışını teşvik etmeye ve dolayısıyla öz farkındalığı geliştirmeye yardımcı olabilir (Bromfield ve Capous-Desyllas, 2017). Dahası, eğitimde kullanılması ile, öğrencilerin eleştirel bilincini arttırmaya yardımcı olur. İçinde buldukları toplumun güçlü yanlarını ya da sorunlarını daha yakından ele almalarına olanak sağlayan bu yöntemle, toplumla sosyal hizmet uygulaması konusunda deneyim edinmiş olurlar. Böylece, bu yöntem, bir sosyal çalışmacı olarak eleştirel düşünmenin toplumla sosyal hizmet uygulamalarındaki yeri ve önemini de öğrenmelerine katkı sağlar. Ayrıca, meslek hayatlarında sosyal adalet için topluluklarla çalışırken kullanabilecekleri güçlü bir araç edinmiş olurlar. Dolayısıyla, Photovoice bir sosyal çalışmacının uygulama repertuvarında bulunması gereken güçlü bir araçtır (Peabody, 2013).

EXTENDED ABSTRACT

**Photovoice Projects with Youth: A Participatory
Research Method**

*

Pınar Kütük Yılmaz
Yalova University

Photovoice is a participatory action research method in which individuals reveal the strengths and weaknesses of their group through photographs that reflect their own experiences. It is used as a tool for individual or social change. As an empowerment method, it is used by Wang and Burris for the first time. It accepts the individuals as "the" expert of their own lives and have "the" best knowledge about their situation. Therefore, it can be seen as an empowerment tool for vulnerable communities.

It is based on Paula Freire's empowering education approach, feminist theory and documentary photography (Wang, 1999). The common features of these theoretical approaches is that they emphasize the importance of social participation. Photovoice projects have three general purposes. First of all, it provide individuals the opportunity to reflect the strengths and weaknesses of their own society. Second, it enables critical dialogue and empower individuals. The final purpose of a photovoice Project is to reach policy makers (Wang ve Redwood-Jones, 2001). One of the most important features of it is that it can be used for many different research purposes, questions and different groups (Hallowell & Yugar-Arias, 2016).

Youth are rarely included in many issues that concern them, and are often excluded. However, from public health to environmental justice, many issues affect youth's lives in many ways. Today, there is an increasing debate about the importance of youth active participation especially in the decision-making processes. At this point, Photovoice is used as a tool for young people to take their place as a more active participant in their society and make their voices heard. Most of the institutions are still traditionally structured and see the youth as passive service users. There is definitely a need for paradigm shift that provide youth a position as active leaders not just participants, in all processes from identifying problems to setting goals and making decisions (Bender et al., 2018).

There are few studies about how to use photovoice in social work and its importance for social work (Peabody, 2013). In this study, Photovoice projects carried out with youth in the field of social work were examined. Due to its focus on empowering individuals through social participation (Ostaszewska, 2018) and social justice, it corresponds to social work values and practice. Through Photovoice, these individuals who advocate for their communities can take action for change. Social work suggests that the daily lives of individuals do not just arise from their genetic, biological or behavioral variables. In addition to these, social variables such as inequalities in income distribution, accessibility of education and health opportunities also significantly affect the lives of individuals and societies. The Photovoice method is used as an important tool to reveal these variables by those who experience these situations and to announce them to policy makers. In this respect, it can be considered as a very suitable tool for social work practice.

It does not only highlight the existing situation, but it is also very effective for empowering people who make voices about their own lives. In this respect, it deals with the empowerment approach, which is an important goal of the social work profession. Through Photovoice, individuals who are advocating for their communities both gain new skills and engage in social participation for change. Thus, disadvantaged groups have the opportunity to participate in decision-making processes and to make their voices heard. Photovoice is an effective tool for social work education as well as social work practices (Walsh et al., 2015). Different ways of lecturing, critical thinking practices and experimental learning are some of the methods used in social work education. With all of these features, photovoice can be seen as a powerful educational tool.

Furthermore, self-awareness and self reflection have a very important place in the development of professional identity, which is an important part of social work education. Social worker's self awareness has a very important place in micro, mezzo or macro social work practices. Through self-reflection, social work students become better aware of their own thoughts, values, and behaviors when working with individuals from different backgrounds. Thus, they will be aware of their prejudices about differences and be able to work on them. Using the Photovoice method in social work lessons can help students to encourage self reflection by establishing personal connections with themselves and his environment (Bromfield & Capous-Desyllas, 2017). With

this method, which allows them to discuss the strengths or weaknesses of their society more closely, they gain experience in social work practice with the society. Thus, this method contributes to learning the importance of critical thinking in social work practices with society as a social worker. In addition, they learn a powerful tool for social justice in their professional life that they can use when working with communities. Therefore, Photovoice is a powerful tool that a social worker should have in the practice repertoire (Peabody, 2013).

Kaynakça / References

- Bender, K., Begun, S., Dunn, K., Mackay, E. ve Dechants, J. (2018). Homeless youths' interests in social action via photovoice, *Journal of Community Practice*, 26(1), 107-120.
- Booth, T. ve Booth, W. (2003). In the Frame: Photovoice and mothers with learning difficulties, *Disability & Society*, 18(4), 431-442.
- Bromfield, N.F. ve Capous-Desyllas, M. (2017). Photovoice as a pedagogical tool: exploring personal and professional values with female muslim social work students in an intercultural classroom setting. *Journal of Teaching Social Work*, 37 (5), 493-512.
- Chanse, V., Mohamed, A., Wilson, S., Dalemarré, L., Leishnam, P.T., Rockler, A., Shirmohammadi, A. ve Montas, H. (2017). New approaches to facilitate learning from youth: Exploring the use of Photovoice in identifying local watershed issues, *The Journal of Environmental Education*, 48(2), 109-120. DOI: 10.1080/00958964.2016.1256260
- Dumbrill, G. C. (2008). Your Policies, our children: Messages from refugee parents to child welfare workers and policymakers. *Child Welfare*, 88(3), 145-168.
- Gant, L. M., Shimshock, K., Allen-Meares, P., Smith, L., Miller, P., Hollingsworth, L. A. ve Shanks, T. (2009). Effects of Photovoice: Civic engagement among older youth in urban communities. *Journal of Community Practice*, 17, 358-376.
- Goodhart, F.W., Hsu, J., Baek, J.H., Coleman, A.L., Maresca, F.M. ve Miller, M.B. (2006). A view through a different lens: Photovoice as a tool for student advocacy. *Journal of American College Health*, 55 (1), 53-56.
- Guariso, G., Paloma, V., Arias Sánchez, S., Garrido Muñoz de Arenillas, R. ve García Ramírez, M. (2016). Photovoice as a research-intervention tool for youth neighborhood activism in societally vulnerable contexts. *Global Journal of Community Psychology Practice*, 7(3), 1-18.

- Hallowell, M. R., ve Yugar-Arias, I. F. (2016). Exploring fundamental causes of safety challenges faced by Hispanic construction workers in the US using photovoice. *Safety Science*, 82, 199–211.
- Hergenrather, K.C., Rhodes, S.D. ve Clark, G. (2006). Windows to work: Exploring employment-seeking behaviors of persons with HIV/AIDS through Photovoice. *AIDS Education and Prevention* 18(3), 243-258.
- Freire, P. (2016). *Ezilenlerin Pedagojisi*. Ayrıntı Yayınları.
- Foster-Fishman, P., Nowell, B., Deacon, Z., Nievar, M.A. ve McCann, P. (2005). Using methods that matter: the impact of reflection, dialogue, and voice. *American Journal of Community Psychology*, 36 (3-4), 271-291.
- Jennifer K. Molloy (2007). Photovoice as a tool for social justice workers. *Journal of Progressive Human Services*, 18(2), 39-55.
- Johnson, M.A. (2010) Teaching macro practice through service learning using participatory photography, *Journal of Community Practice*, 18(2-3), 297-314.
- Jurkowski, J.M. ve Paul-Ward, A. (2007). Photovoice with vulnerable populations: addressing disparities in health promotion among people with intellectual disabilities. *Health Promotion Practice*, 8 (4), 358-365.
- Mahmood, A., Chaudhury, H., Michael, Y.L., Campo, M., Hay, K. ve Sartre, A. (2012). A photovoice documentation of the role of neighborhood physical and social environments in older adults' physical activity in two metropolitan areas in North America. *Social Science and Medicine*, 74, 1180-1192.
- Mantikayan, J.M. (2020). Photovoice as qualitative action research tool: A review. *Research and Development Journal*.
- Mcintyre, A. (2003) Through the eyes of women: Photovoice and participatory research as tools for reimagining place, Gender, Place and Culture. *A Journal of Feminist Geography*, 10 (1), 47-66. DOI:10.1080/0966369032000052658
- Molloy, J.K. (2007). Photovoice as a tool for social justice workers. *Journal of Progressive Human Services*, 18 (2), 39-55.
- Mulder, C. (2014). Unraveling students' experiences with religion and spirituality in the classroom using a photovoice method: Implications for MSW programs. *Social Work and Christianity*, 41, 16–44.
- Mulder, C ve Dull, A. (2014). Facilitating self-reflection: The integration of photovoice in graduate social work education. *Social Work Education*, 33(8), 1017-1035.
- Necheles, J.W., Chung, E. Q., Hawes-Dawson, J. Ryan, G. W., Williams, L. B. Holmes H. N. Wells, K. B., Vaiana, M.E., Schuster, M. A. (2007). The teen photovoice project: a pilot study to promote health through advocacy. *Community Health Partnership*, 1(3), 221-229.

- Ohmer, M.L. ve Owens, J. (2013). Using photovoice to empower youth and adults to prevent crime. *Journal of Community Practice*, 21(4), 410-433.
- Ostaszewska, A. (2018). Social work and participatory method of empowering –photovoice. *Tiltai*, 2, 75–83.
- Palibroda, B., Krieg, B., Murdock, L. ve Havelock, J. (2009). *A practical guide to photovoice: sharing pictures, telling stories and changing communities*. Prairie Women’s Health Centre of Excellence. Winnipeg, MB.
- Payne, D.A., Hickey, H., Nelson, A., Rees, K., Bollinger, H. ve Hartley, S. (2016). Physically disabled women and sexual identity: a PhotoVoice study. *Disability and Society*, 31(8), 1030-1049.
- Peabody, C.G. (2013). Using photovoice as a tool to engage social work students in social justice. *Journal of Teaching in Social Work*, 33(3), 251-265.
- Pickin, L., Brunsdon, V., ve Hill, R. (2011). Exploring the emotional experiences of foster carers using the photovoice technique. *Adoption and Fostering*, 35, 61–75.
- Strack, R.W., Magill, C., ve McDonagh, K. (2004). Engaging youth through Photovoice. *Health Promotion Practice*, 5(1), 49-58.
- Valiquette-tessier, S.C., Vandette, M.P. ve Gosselin, J. (2014). In her own eyes: photovoice as an innovative methodology to reach disadvantaged single mothers. *Canadian Journal of Community Mental Health*, 34 (1).
- Walsh, C. A. ,Casselman, P. J. , Hickey, J., Lee, N. ve Pliszka, H. (2015). Engaged in research/achieving balance: a case example of teaching research to masters of social work students. *Contemporary Issues in Education Research*, 8(2), 93- 101.
- Wang, C.C. (1999). Photovoice: a participatory action research strategy applied to women's health. *Journal of Womens Health*. 8(2),185-192.
- Wang, C., ve Burris, M. (1997). Photovoice: Concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education and Behavior*, 24, 369–387.
- Wang, C.C., Cash, J.L. ve Powers, L.S. (2000). Who knows the streets as well as the homeless? promoting personal and community action through photovoice. *Health Promotion Practice*, 1(1), 81-89.
- Wang, C.C., Morrel-Samuels, S., Hutchison, P.M., Bell, B. ve Pestronk, R.M.(2004). Flint photovoice: community building among youths, adults, and policymakers. *American Journal of Public Health*, 94(6), 911.
- Wang, C. ve Redwood-Jones, Y. (2001). Photovoice ethics: Perspectives from Flint Photovoice. *Health Education and Behavior*, 28, 560-572.
- Wang, C., Yuan, Y.L., ve Feng, M.L. (1996). Photovoice as a tool for participatory evaluation: The community's view of process and impact. *Journal of Contemporary Health*, 4, 47-49.

Wilson, N., Dasho, S., Martin, A. C. , Wallerstein, N., Wang, C. C. ve Minkler, M. (2007). Engaging young adolescents in social action Through photovoice. The youth empowerment strategies (yes!) project. *Journal of Early Adolescence*, 27(2), 241-261.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Kütük Yılmaz, P. (2021). Gençlerle yürütülen photovoice projeleri: Katılımlı bir araştırma yöntemi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(33), 174-192. DOI: 10.26466/opus.755521